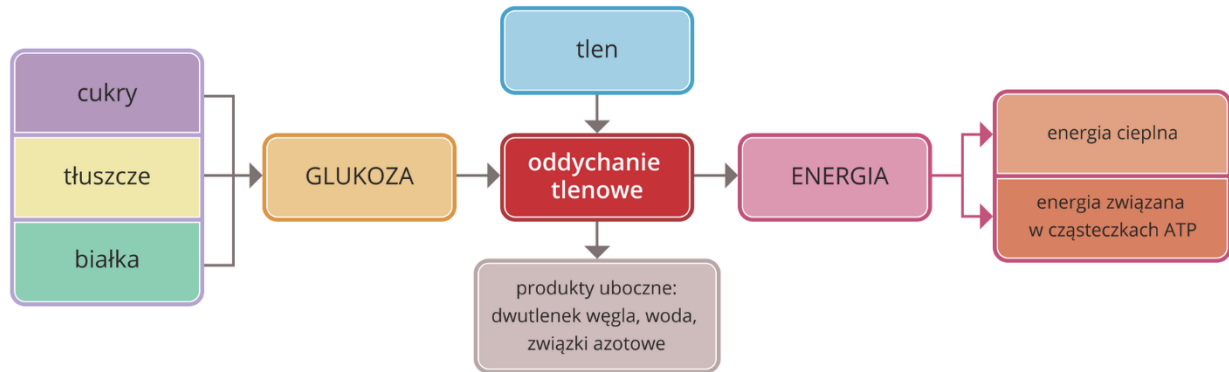

Temat lekcji: Sposoby oddychania organizmów.

Proszę przeczytajcie notatkę 😊

1. Oddychanie komórkowe

Oddychanie jest procesem warunkującym życie, pozwala bowiem organizmom korzystać z energii zawartej w pokarmie. Wszystkie istoty potrzebują energii do wykonywania czynności życiowych – dzięki niej mogą się poruszać i odżywiać, wydalać, reagować na bodźce, prowadzić procesy biochemiczne w komórkach, rozmnażać się i rosnąć. Ptaki i ssaki potrzebują energii również po to, żeby utrzymywać stałą temperaturę ciała, niezależną od temperatury otoczenia.

Związki organiczne zawierają energię chemiczną, dlatego są pokarmem organizmów. Uwalnianie energii z pokarmu odbywa się w każdej żywej komórce i jest nazywane oddychaniem komórkowym. W komórkach organizmów jądrowych proces ten zachodzi w **mitochondriach** – strukturach, których funkcję można porównać z działaniem elektrowni. Zawierają one enzymy zdolne do przeprowadzania tego procesu.

2. Oddychanie beztlenowe

Oddychanie beztlenowe jest głównym źródłem energii dla organizmów żyjących w środowiskach, w których brakuje tlenu lub jest go niewiele. W taki sposób oddychają niektóre bakterie, grzyby i pasożyty jelitowe, czasem również komórki mięśniowe. Oddychanie beztlenowe zachodzi w cytoplazmie i jest nazywane fermentacją. Najbardziej znana jest przeprowadzana przez

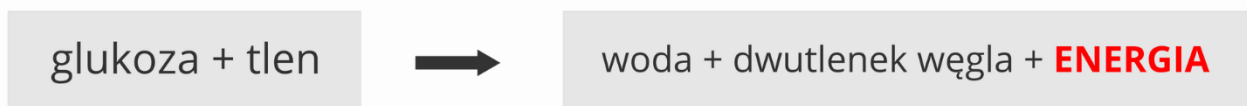
drożdże fermentacja alkoholowa. W jej wyniku zachodzi rozkładu cukru na alkohol etylowy i dwutlenek węgla, a także uzyskiwana jest energia. W warunkach niedostatecznego dostępu tlenu w komórkach mięśni zachodzi fermentacja mlekowa. Taką fermentację prowadzą również bakterie występujące w mleku i niektóre bakterie żyjące w układzie pokarmowym człowieka. W procesie tym energia powstaje wskutek przemiany glukozy w kwas mlekowy. Komórki, w których przebiega oddychanie beztlenowe, uzyskują znacznie mniej energii niż komórki oddychające tlenowo, ponieważ produkty fermentacji zawierają jej jeszcze całkiem sporo. Przy wystarczającym dostępie tlenu zarówno drożdże, jak i komórki mięśniowe mogą oddychać tlenowo.

3. Oddychanie komórkowe a fotosynteza

Oddychanie i fotosynteza to procesy ściśle od siebie zależne. Rośliny podczas fotosyntezy produkują związki organiczne i tlen, które są niezbędne i dla nich, i dla organizmów cudzożywnych do uwalniania energii w procesie oddychania. Produkty oddychania – dwutlenek węgla i woda – są substratami procesu fotosyntezy. Rośliny oddychają nieprzerwanie i w dzień, i w nocy. W ciągu dnia powstający podczas oddychania dwutlenek węgla rośliny zużywają do fotosyntezy. Jednak jego ilość jest niewystarczająca, dlatego rośliny dodatkowo pobierają ten gaz z otoczenia. Organizmy te do oddychania wykorzystują tylko niewielką część tlenu wytwarzanego w procesie fotosyntezy, reszta jest wydalana do atmosfery. Warto wiedzieć, że nocą, kiedy fotosynteza ustaje, rośliny – podobnie jak inne organizmy – zużywają tlen, produkują zaś dwutlenek węgla.

Zapiszcie i narysujcie do zeszytu:

1. Oddychanie tlenowe polega na uzyskiwaniu energii w wyniku rozkładu cukrów i przebiega według uproszczonego schematu:

2. Oddychanie tlenowe jest bardziej wydajne energetycznie niż oddychanie beztlenowe.
3. Substraty oddychania są produktami fotosyntezy, produkty fotosyntezy są substratami procesu oddychania komórkowego.
4. Procesem towarzyszącym oddychaniu tlenowemu jest wymiana gazowa.

Porównanie oddychania tlenowego i beztlenowego	
Oddychanie tlenowe	Oddychanie beztlenowe
rozkład związków organicznych na związki nieorganiczne	rozkład związków organicznych na prostsze związki organiczne
powstaje dużo energii	powstaje mało energii
przebiega w cytoplazmie i mitochondriach	przebiega w cytoplazmie

Zadanie do wykonania:

Odpowiedz co to jest oddychanie?